

תנאים היא, ששנינו בברייתא: בהמה שאכלה כרשינים יריצנה בחצר בשביל שתתרפה. ורבי אושעיא (/ יאשיה) מיקל. דרש רבא: הלכה כר' אושעיא.

וכן הלכה, שמותר להריץ בהמתו כדי שתתרפה, וכן בהמה שאחזה דם מעמידה במים, ולא גזרו משום שחיקת סממנים, שאין אדם בהול כל כך על רפואת בהמתו שיבוא לידי שחיקת סממנים (רי"ף, רא"ש. ולדעת הראב"ד, הרצת הבהמה כדי שתתרפה הלכה ואין מורין כן. וערשב"א).

ו. בהמה העומדת חוץ לתחום — קורא לה והיא באה. ומשמע בגמרא שהדבר תלוי במחלוקת, האם גזרו לעסוק בהצלת הבהמה, שמא מתוך כך יחלל את השבת ויצא חוץ לתחום, אם לאו. אבל אם היתה הבהמה בתוך תחום הבעלים — מותר לקרוא לה, (אך לא להביאה בידים, הואיל והיא חוץ לתחומה. ואף לא התירו לילך מעבר לה ולרודפה לעיר, אלא בקריאה בלבד. תוס').

להלכה מותר לקרוא לה אפילו היא חוץ לתחום הבעלים, שאין גוזרים בדבר, כי אין אדם בהול על בהמתו כל כך, כאמור (עפ"י הגהות אשר"י).

דפים נג — נד

עו. האם הבהמות יוצאות באופנים דלהלן:

זכרים לבובים; רחלות שחוזות, כבולות או כבונות; עזים צרורות?

זכרים (אילים) יוצאים לבובים. [רב הונא: קשורים בוגות. (כפרש"י. ויש מפרשים: מטלניות מרוקמות שמייפים ומקשטים בהם את הבהמה). עולא: עור שקושרים להם כנגד לבם, כדי שלא יפלו עליהם זאבים. רנב"י: עור שקושרים להם תחת זכרותם, כדי שלא יעלו על הנקבות]; הרחלות יוצאות שחוזות [— שאוחזים באליה שלהם למעלה כדי שיעלו עליהם זכרים], כבולות [שמכבלים אלייתן למטה, שלא יעלו עליהן זכרים], וכבונות [שמכבנים צמרן למילת, עוטפים אותו בבגד שלא יתלכלך]; העזים יוצאות צרורות [שקושרים דדיהן כדי למנוע חלב שיצא, או כדי לקבל את החלב. כן פרש"י. והתוס' חולקים וסוברים שאם קושר כיס לקבל החלב ודאי אסור לצאת עמהם, שהרי זה משאוי גמור, אלא קושר להגנת הדדים, אם במהודק — ליבש, אם שלא במהודק — לחלב. [או כדי לסמכם שלא יכבידו עליה. ר"ן]]. זו היא דעת תנא קמא. רבי יוסי אוסר בכלם חוץ מן הרחלים הכבונות, (ששומר גופן מטינוף, והרי זה כתכשיט ולא כמשאוי). הוא הדין לשאר בהמה, כשעושים לה כסות שלא תיטנף, כגון מעילים שעושים לסוסים — מותר לצאת בהם (כן משמע להלן נח. וברש"י).

רבי יהודה מחלק בעזים צרורות; ליבש — מותר, כי הקשר מהודק, אבל לא לחלב, שאינו מהודק. לפרש"י אסור משום שטוענת את החלב בכיס וה"ז משא. ולפתתוס', הואיל ואינו מהדק חוששים שמא יפול ועלול להוליכו ברשות הרבים. והר"ן הוסיף סברה, כיון שאינו מהודק, אינו מלבוש, וכיו"ב במאירי — לפי שאינו אלא לתענוג אינו כמלבוש. וי"א לפי שאין הדרך לצאת כן בחול, כי חולבים אותן מיד (ערשב"א).

רבי יהודה בן בתירא הסכים לדעת רבי יהודה מן הדין, אלא שהואיל ואין ניכר אם ליבש אם לחלב, לכך יש לאסור הכל.

ולפי זה במקום שאין עושים כלל אלא ליבש — מותר (תוס').

רב פסק הלכה כרבי יהודה, וכן מסר רבין בשם רבי יוחנן, ושמואל פסק כרבי יוסי, או כרבי יהודה בן בתירא.

והלכה כרב באיסורין, וכרבי יוחנן — כדברי רבי יהודה במשנתנו (רי"ף). ויש גורסים שרבי יוחנן פסק כתנא קמא דמתניתין, שמותר בין ליבש בין לחלב. כן הביא הרא"ש לגרסת הרבה ספרים, וכפרש"י.

יש לשמוע קצת מתוך דברי התוס', שלא פסק שמואל כרבי יוסי אלא לענין עוים צורות ולא בכל שאר הדברים. וע' בחדושי רא"מ הורביץ.

דף נד

עו. א. במה בהמה אינה יוצאה בשבת?

- ב. האם יש לחוש משום כלאים במשיכת גמלים, כשהחבלים כרוכים יחדיו בידו?
ג. היוצא עם הגמל בשבת — כיצד יאחו את החבל שהגמל קשור בו?

א. כל דבר שאינו משמש לשמירת הבהמה — אסור לצאת עמו בשבת. (ואם משמש לנוי, וכך דרכה תמיד — נראה שתלוי הדבר במחלוקת הראשונים). ויש דברים שנועדו לשמירה ולהגנה ואף על פי כן אסרום חכמים שמא יפלו ממנה ויבוא להוליכם ד' אמות ברשות הרבים. ויש דברים שנאסרו משום שנראה כהולך לחינגא (= לשוק, למכור הבהמה), כדלהלן; — אלו הם הדברים המנויים במשנה: לא יצא גמל במטולטלת שלו. (יש מפרשים רצועה שמתחת לזנבו. וי"מ מרדעת. וי"מ כר קטן למניעת חיכוך הרצועה בבשר. ערש"י). ודוקא זו הקשורה בזנבו בלבד, אבל יוצא הוא במטולטלת הקשורה בזנבו ובחטורתו, או הקשורה לה בשלייתה, שאינה מנתקת אותה; לא עוקד ולא רגול [שקושרים אותו יד ורגל או שתי ידיים ושתי רגלים או כופף ידו על זרועו וקושר]. וכן שאר כל הבהמות.

יש סוברים שאם קושר שתי ידיים או שתי רגלים כדי שלא תברח — מותר לצאת בה, שכך היא דרך שמירתה, ובקשירה כזאת אין חשש שמא יפול (ע' משנ"ב שה סקמ"ח ובשער הציון).

לא יקשור גמלים זה בזה וימשוך — משום שנראה כהולך לחינגא. אבל מכניס חבלים של מספר גמלים בידו.

ויש מי שאוסר גם בזה ולא התיר אלא להוציא בהמה אחת לבדה (כן משמע בטור, ומוכרת דעה זו בשו"ע שה"ט).

אין חמור יוצא במרדעת שאינה קשורה לו. [ואפילו נקשרה אך לא מערב שבת — אסור, כדלעיל]. ולא בוזג — אף על פי שהוא פקוק, לפי שנראה כהולך לחינגא. ולא ב'סולם' שבצוארו, [מיתקן המונעו מלחכך את המכה] ולא ברצועה שברגלו [שתפקידה למנוע חיכוך והקשת הרגלים זו בזו].

ואין התרנגולים יוצאים בחוטים [לסימן] ולא ברצועה שברגליהם [שלא ישברו את הכלים בהידוסם]. הטעם בכל אלו, שמא יפלו ויוליכם ברה"ר. או משום משאוי, בדברים שאינם נועדו לשמירתה (ערש"י ופיה"מ לרמב"ם).

ואין הזכרים יוצאים בעגלה שתחת אלייתם (להגנה על האליה שלא תינוק בעפר ובסלעים, או למניעת עיפוש (ערש"י, ר"ח, הערוך ערך 'חמט'. בירושלמי מבואר שהאיסור הוא משום עשיית חריץ. וע"ע אור שמח שבת כ,יא).

ואין הרחלים יוצאות חנונות. [כמה פירושים נאמרו: נתינת עוק (= ספוג וכדו') בשמן על הפדחת או/ו

על הרחם, לחימום לאחר הגזו או בשעת ההמלטה; נתינת קיסם של עץ הנקרא 'חנון' (ברי"ף: 'הנון') או של רותם, באפה, לגרום לה עיטוש, כדי להפיל תולעים שבראשה].
ואין העגל יוצא בגימון. [עול התלוי בצוארו להרגילו לכוף את ראשו].
ולא פרה בעור הקופר (/ 'הקופד' — קיפוד. מפרשים) — (שקושרים לה בעטיניה להגנה מיניקת שרצים וכדו'); ולא ברצועה שבין קרניה — לרב, בין לנוי בין לשמר אסור, (ששמירה מיותרת — כמשאוי).
ולשמואל, לנוי אסור ולשמר מותר.

ב. מבואר בגמרא שהכורך וקושר חבל הגמל בידו — אין לו לחוש משום כלאים בכך שהוא מנהיג עם הגמל ביחד — כי אדם מותר לחרוש ולמשוך עם הבהמה.

ומשמע שאילו היה בכך משום כלאים, היה אסור לכרוך חבל ביניהם. ויש סוברים שזה דוקא עם משאוי כלשהו, אך יש ראשונים שסוברים אפילו ללא משאוי אסור משום משא החבל עצמו (ע' ברש"י ותוס' ושאר ראשונים; יו"ד רצז).

ואולם משום כלאים של החבלים יש לו לחוש, שאם יש חבל העשוי מצמר וחבל העשוי מפשתים, כאשר כורכם וקושרם [להוציא כריכה לבדה] בידו הרי זה חיבור ביניהם, ונמצאו ידיו מתחממות משעטנו.

נחלקו הפוסקים האם דין זה אמור רק למאן דאמר דבר שאין מתכוין אסור, אבל להלכה מותר כל שאינו מתכוין ליהנות מכך, או בכל אופן אסור, לפי שהוא מתחמם ודאי.

ג. היוצא עם גמל בשבת, אמר שמואל: הלכה למעשה, לא יוציא חבל מתחת ידו טפה, ומן הדין מותר עד טפחיים, אבל יותר מכן דומה כנושא החבל בידו, ואינו נראה כאפסר הגמלים.
והחבל הנתון בין גמל לחברו, צריך שיהא מוגבה מן הקרקע טפה, שאם לא כן אין נראה החבל כעשוי לשמירה אלא כמשאוי.
והוא הדין למנהיג את הסוס ברשות הרבים (תוס' נב. ועוד).

דפים נד — נה

א. מהי מדת אחריותו של אדם על חטאים של אנשים אחרים?

ב. האם ומתי תמה זכות אבות?

א. רב ורבי חנינא ורבי יוחנן / יונתן ורב חביבא שנו: כל מי שאפשר למחות באנשי ביתו ולא מיחה — נתפס על אנשי ביתו (— נענש על עברות שבידם); באנשי עירו — נתפס על אנשי עירו; בכל העולם כולו — נתפס על כל העולם כולו.

ראשי הדור ומנהיגיו, לפי שהשלטון בידם ודבריהם נשמעים, נתפשים הם על עוון הקהל כולו. ואפילו צדיקים גמורים שקיימו את התורה מא' עד ת', ונאנחים ונאנקים על עוונות הדור — נתפשים על כך שלא מיחו. ואף נענשים תחילה בעונשי הדור, (וממקדשי תחלו — מקודשי).

ומצינו שייחס הכתוב חטא מסוים לאדם שלא עשהו, לפי שהיה לו למחות ולא מחה, [כגון פינחס בן עלי, שלא מיחה בחפני אחיו (לדעת רב), וכן שלמה לפי שלא מיחה בנשיו, אמר הכתוב אז יבנה שלמה במה לכמוש (להלן נ:)]. וכיוצא בזה אמרו בצדיקהו — ע' סנהדרין קג.]. וכן בדברי החכמים מצינו כזאת, שאמרו 'פרתו של רבי אלעזר בן עזריה היתה יוצאת ברצועה' — ושל שכינתו היתה, אלא שלא מיחה בה.